

AMINTIRI PENTRU VIITOR

Un seminar despre metodele reevaluării istoriei și educarea adulților în Europa de Sud-Est

„Numai cine cunoaște trecutul are un viitor” Wilhelm von Humboldt, 1767-1835

Documentația ce urmează prezintă câteva aspecte a ceea ce a însemnat proiectul „Amintiri pentru viitor”.

Proiectul aduce în prim plan destine individuale și metode folosite pentru a-și lua propriul destin în mână, pentru a putea coexista pașnic în Europa.

O privire asupra conflictelor din lume ne arată cât este de complicat de tras învățăminte din istorie și de a găsi drumuri noi. Dacă dorești să schimbi ceva, nu trebuie să te resemnezi, nefăcând nimic. Trebuie să te opui uitării și refulării. Fiecare în parte poartă răspunderea pentru asigurarea unei păci durabile a lumii.

Provocarea pentru viitor este reevaluarea în comun a istoriei și crearea unor punți între oamenii care au uitat cât de aproape au fost cândva. Acest proiect ar trebui să ajungă la tinerii din Europa și să le dea un impuls pentru reevaluarea în comun a trecutului lor.

În cadrul Direcției de acțiune I a Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud –Est, Institutul pentru Cooperare Internațională al Asociației Universităților Populare Germane dezvoltă din anul 2000 cu ajutor financiar din partea Ministerului pentru Cooperare Economică și Dezvoltare proiectul „Educația adulților în Europa de Sud –Est”. Punct de plecare a fost recunoașterea faptului că educația are o contribuție majoră la îmbunătățirea condițiilor de viață și la integrarea grupurilor de populație marginalizate social și /sau etnic.

Conform cerințelor Pactului de Stabilitate în perioada 9 – 19 octombrie 2002 a avut loc la Hattingen și Weimar seminarul „Amintiri pentru viitor. Un seminar despre metodele reevaluării istoriei, ținut în Germania pentru formatori de tineri și adulți din Europa de Sud-Est”. Acest seminar a avut loc la inițiativa Institutului de Cooperare Internațională al Asociației Universităților Populare Germane(IIZ/DVV). Desfășurat în colaborare cu IBB, a făcut posibilă întâlnirea în Germania a 15 tineri din Albania, Bosnia-Herțegovina, Bulgaria, Macedonia, România, Serbia-Muntenegru.

În cadrul seminarului „Amintiri pentru viitor”15 tineri din Europa de Sud- Est au venit în Germania și reprezintă un exemplu al modului de abordare a istoriei recente și ar trebui să reprezinte punctul de pornire al fiecărui practici de formare. Acești tineri au reușit să depășească obstacolul obstacolul refulării evenimentelor istorice și a prejudecăților și să se ocupe conștient de trecutul comunist și de războiul din Iugoslavia. Au reușit să creeze un spațiu de comunicare reciprocă plin de încredere, să se asculte între ei și să încerce să înțeleagă perspectiva celuilalt. Crearea unei rețele de contacte umane ca și motivarea participanților de a-și împărtăși experiența și de a începe proiecte noi sunt piatra de temelie a înțelegerii durabile, orientate spre viitor.

Participanții au stat de vorbă cu martori oculari despre experiențele lor în perioada dictaturilor, a regimului național –socialist sau în RDG, au vizitat un atelier de istorie și două memoriale, au stat de vorbă cu experții, au purta discuții despre metodele propuse: evaluare, chestionarele, lumina de blitz, brainstorming, jocul de scenă, recunoașterea, descrierea fotografiilor și imaginilor, vizitarea muzeului comemorativ, atelierul de istorie, jocul pe roluri, ordine de așezare, identificare urmelor, descoperirea orașului, gazeta de perete, scrisoare de prezentare.

În cadrul Pactului de Stabilitate o pondere specială o are domeniul istoriei și a predării acesteia. Pentru a găsi înțelegere pentru istoria regiunii văzută din perspective diferite și pentru a demonta stereotipurile existente e susținută formarea continuă a profesorilor de istorie cu ajutorul unei noi metodologii, prin dezvoltarea materialelor de predare/învățare și a unor noi curricula, prin crearea unei rețele și prin schimb de programe.

În timp ce cele mai multe proiecte de acest tip pornesc de la discuția despre imaginea națională asupra istoriei și se ocupă de programa școlară și de dialogul dintre istorici, acesta a urmat altă cale : a folosit experiența acumulată în Germania și în alte state în cadrul formării tinerilor și a educației adulților. Metodele alese nu pot interpreta istoria, acest proces trebuie lăsat pe seama oamenilor din regiune. Este vorba mai degrabă despre accesul la istoria obișnuită, care evită marile controverse ideologice și se ocupă în special de ceea ce se petrece în preajma fiecăruia.

Dezbaterea trecutului poate fi stimulată din exterior. O premisă este totuși o disponibilitate interioară de autorefecție. Un scop pe termen lung este de aceea „schimbarea mentalităților” fără de care o reevaluare este greu de atins. Pentru ca o societate să poată ajunge într-adevăr la nivelul unei culturi democratice stabile, este necesară „ disponibilitatea pentru rememorare și asumarea propriei responsabilități”.

Pactul de Stabilitate pentru Europa de Sud –Est prevede această legătură între prelucrare trecutului și procesul de democratizare și tinde spre o reorientare temeinică a politicii vestice a Balcanilor, îndepărtarea de „acutul management conflictual” și apropierea de „prevenirea structurală a conflictelor”. Promotorii speranței sunt „ noii oameni orientați european (din regiune), care trebuie să ia viitorul în propriile mâini” (Mintchev 2000,57).

Măsurile derulate pe parcursul desfășurării proiectului și cunoștințele transmise reprezintă puncte de plecare pentru reevaluarea trecutului în cadrul unui discurs social deschis. Contactele interumane născute între participanți reprezintă exemple pozitive pentru posibilitățile de cooperare între persoane cu naționalități și credințe diferite ceea ce permite fezabilitatea conceptului de democrație care stă la baza proiectului.

În țara noastră seminarul de formare s-a desfășurat la Sibiu și Făgăraș, având ca subiect „Rezistența anticomunistă din Munții Făgăraș ”. Participanții au avut ocazia să cunoască cadrul în care s-a desfășurat această rezistență, modul cum a fost impus comunismul în această regiune, metodele folosite de securitate pentru prinderea membrilor rezistenței anticomuniste din Munții Făgăraș. Participanții la seminar au fost impresionați de relatările martorilor oculari , dar mai ales ai membrilor rezistenței, care au răspuns fără rezerve întrebărilor puse de către tinerii români și străini. Întâlnirea cu foștii membri ai rezistenței a avut loc la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, unde participanții la seminar au vizitat superba mănăstire și au văzut monumentul comemorativ închinat celor ce și-au pierdut viața în Munții

Făgăraș încercând să se opună comunismului. În timp ce cele mai multe proiecte de acest tip pornesc de la discuția despre imaginea națională asupra istoriei și se ocupă de programa școlară și de dialogul dintre istorici, acest proiect a folosit experiența acumulată în Germania și în alte state în cadrul formării tinerilor și a educației adulților. În centru stau amintiri cotidiene, dar și experiențe individuale despre urmărire și asuprire. Metodele alese nu pot reinterpretă istoria, acest proces trebuie lăsat pe seama oamenilor din regiune. Este vorba mai degrabă despre accesul la istoria obișnuită, care evită marile controverse ideologice și se ocupă în special de ceea ce se petrece în preajma fiecăruia.

Participanților la astfel de seminarii, li se oferă posibilitatea de a acumula noi experiențe și cunoștințe prin comunicarea propriei experiențe sau a unei întâmplări trăite celorlalți membrii ai grupului. Alăturarea unor lumi diferite social, etnic, cultural și religios, pe care o reprezintă fiecare în parte, va conduce prin discuții și reflecții despre o temă concretă la empatie și înțelegere pentru diversitate și multilateralitate. Orizonturile experimentale se vor lărgi iar neînțelegerile comune, referitoare la o tematică importantă, vor arăta efectele pozitive ale unei comunicări pătrunse de recunoaștere și respect reciproc. Astfel derularea predării face ca valoarea sa, privită ca o manifestare orientată democratic, să fie percepută pozitiv.

Educația devine o condiție primordială a accesului activ al oamenilor la procesele sociale și economice. Formarea continuă va avea o importanță tot mai mare pe lângă educația școlară, profesională sau universitară clasică. Necesitatea menținerii propriilor cunoștințe la un nivel adecvat orientării în mediul social și profesional în continuă schimbare a dus la dezvoltarea conceptului învățării pe tot parcursul vieții. Cetățenii trebuie să aibă capacitatea de a se mișca independent printre structurile societății, să reacționeze flexibil la condițiile în continuă schimbare. Aspectele moderne ale educației adulților cuprind „formarea personalității”, „abilități sociale” ca scopuri ale învățării în cadrul predării.

Se observă cu precădere că la acele grupuri de populație care au nevoie cel mai mult de formare continuă teoretică regăsim cea mai scăzută dorință de învățare. În aceste cazuri formele de predare-învățare formală sau non-formală, orientate în funcție de necesitățile participanților, le oferă acestora noi posibilități de abordare, ajutându-i să-și dezvolte abilitățile și talentele și ducând astfel la o dezvoltare a personalității lor. O societate are nevoie de indivizi, grupuri de inițiativă și de o educație și o cultură școlară și extrașcolară susținută pentru a putea aborda problematica reevaluării trecutului.

**Anca Potra,
Școala cu clasele I-VIII Doba**